

بسمه تعالی

خلاصه گزارش چهاردهمین جلسه شورای آینده‌نگاری و نظریه‌پردازی سلامت فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

پنجشنبه ۱۳۹۰/۱۱/۶

الف) مقدمه:

به دنبال ارسال لایحه لغو کلیه قوانین قبل مربوط به تنظیم خانواده از سوی دولت محترم به مجلس شورای اسلامی، نشست‌های متعدد در مجامع و مراکز علمی در خصوص مسئله جمعیت برقرار و موضوعات مختلف درباره جمعیت، روند و عوامل مؤثر بر آن و دغدغه بوجود آمده در رابطه با تداوم برنامه‌های سلامت مادر و کودک و خانواده، مطرح گردید. به دلیل نگرانی از شکل‌گیری درک نادرست از چالش پیش آمده، موضوع «جمعیت، سیاست‌ها و چالش‌های پیش رو» در دستور کار شورای آینده‌نگاری و نظریه‌پردازی سلامت فرهنگستان جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت و در جلسه چهاردهم با حضور اکثر اعضای محترم شورا مطرح گردید.

ب) موضوع:

عنوان کلی «جمعیت، سیاست‌ها و چالش‌های پیش رو» در قالب عناوین ذیل مطرح گردید:

- وضعیت جمعیت ایران، گذشته، حال و آینده
- کنترل جمعیت یا تنظیم خانواده و سلامت باروری

ج) محورهای اصلی:

۱. فرمایش حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و برخی شخصیت‌های علمی و سیاسی و سازمانها و اجلاس‌های جهانی درباره حفظ تعادل پویای جمعیت
۲. ساختار و روند جمعیتی و لزوم تجدید نظر در سیاست‌های جمعیتی
۳. اثر سیاست‌های تشویقی بر افزایش دفعی جمعیت
۴. رابطه بین رشد جمعیت و توسعه
۵. تأثیر تنظیم خانواده بر ارتقای شاخص‌های سلامت بویژه سلامت مادر و کودک

۶. تغییرات پوشش تنظیم خانواده، باروری کل و رشد جمعیت در مناطق مختلف کشور

۷. بارداری‌های پر خطر و ارتباط نسبت مرگ مادر و نوزاد با باروری کل

د) چالش‌های اصلی:

۱. کاهش نرخ باروری کلی و میزان ناخالص تجدید نسل و کاهش در سطح باروری در همه طبقات و گروه‌های اجتماعی کشور
۲. ورود به گذار دوم جمعیتی و روبرو شدن با مهم‌ترین مسایل و چالش‌های گذار جمعیتی اول و دوم
۳. چون کاهش باروری به علت تغییر ساختار اتفاق افتاده است بنابراین افزایش نرخ رشد جمعیت بسیار دشوار خواهد بود.
۴. عدم تخصیص منابع (نیروی انسانی و بودجه) کافی برای برنامه‌های سلامت مادر و کودک
۵. نداشتن سیاست‌های جامع جمعیتی و سیاست‌های هوشمند برحسب مناطق و استانها و با توجه به وضعیت موجود
۶. برنامه‌ریزی آینده بر اساس آسیب‌ها، نه بر اساس چشم‌انداز
۷. ناهمگونی و تفاوت تغییرات پوشش تنظیم خانواده، میزان باروری کل و نرخ رشد جمعیت در مناطق مختلف کشور
۸. تلقی نادرست از تأثیر سیاست‌های تشویقی در روند افزایش نرخ رشد جمعیت

پیشنادهای کلی:

۱. در برخورد با چالش‌ها و تدوین سیاست‌های جمعیتی آینده فرمایش حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری مورد توجه قرار گیرد و برای بهره‌گیری از توانمندی‌های علمای دینی ارتباط با آنها تداوم و تقویت شود.
۲. برنامه در راستا و با تأکید بر سلامت مادر، کودک و خانواده تداوم یابد. و برنامه نه به قصد کنترل جمعیت بلکه در بسته بهداشت باروری و با رویکرد سلامت خانواده اجرا شود.
۳. با مطالعه، در سیاست‌های جمعیتی تجدید نظر شود و سیاست‌های جامع جمعیتی با هدف حفظ تعادل پویای ساختار کلی جمعیت تدوین گردد.
۴. خانواده محوری یک سیاست اساسی در بحث جمعیت است. به ایجاد و تحکیم خانواده، تشویق به ازدواج و ایجاد خانواده‌های مستحکم توجه شود.
۵. باورها و نگرش در بحث جمعیت بسیار مهم است و برای رشد فرد محوری و افزایش مطالبات و باورهای مردم آموزش به عنوان مناسب‌ترین راهبرد مورد توجه قرار گیرد.

۶. اهداف چشم‌انداز اصل مهمی است و برای رسیدن به آن هدف باید همه اقدام کنند.
۷. در حال حاضر در مرحله پنجره جمعیتی هستیم و باید به جمعیت موجود بر حسب سن خاص توجه کنیم و از فرصت طلایی موجود استفاده کنیم.
۸. بحث جمعیت، موضوع حاکمیتی است، چون به امنیت ملی، منافع ملی، پیشرفت و توسعه و بر اساس یک آینده‌پژوهی سیاست‌ها اعمال می‌شود. بنابراین دولت و مجلس زیرساخت‌های خانواده محوری را فراهم کنند.
۹. دولت و مجلس با نگاه خانواده محوری شرایط مناسب برای مادران جهت تربیت فرزند در خانواده را فراهم کند.
۱۰. در فرهنگستان کار گروه ویژه اقتصاد، سلامت و جمعیت تشکیل شود و با مشارکت بخش‌های مختلف به ویژه وزارت بهداشت، بررسی‌های کارشناسی انجام و طرح جامعی ارائه شود.
۱۱. باید موضوع جمعیت همه جانبه دیده شود و کمیسیون بهداشت مجلس و وزارت بهداشت بحث کارشناسی مستمر برقرار و بحث جمعیت در لایحه بطور جامع لحاظ شود.
۱۲. وزارت بهداشت با دعوت از کارشناسان و صاحب‌نظران مرتبط، موضوع را همه جانبه بررسی و به مجلس ارائه کند.
۱۳. پزشکی با رویکرد جامعه‌نگری و اولویت‌پیشگیری، حفظ و ارتقاء سلامت طراحی و اجرا گردد.